

СТАНОВИЩЕ

От Габриела Николова Кирова, доцент по направление 1.3. Педагогика на обучението по ... (Методика на обучението по математика в началните класове), д-р по направление 1.3. Педагогика на обучението по...(Методика на обучението по математика в началните класове); Месторабота: СУ „Св. Климент Охридски“, Факултет по науки за образованието и изкуствата

относно научните трудове за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по математика и информационни технологии в началните класове, за нуждите на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (СУ), Факултет по науки за образованието и изкуствата (ФНОИ),

обявен в Държавен вестник - бр. 93 от 26 ноември 2019 г.

на кандидатката гл. ас. Любка Кръстева Алексиева, д-р по направление 1.3. Педагогика на обучението по математика в началните класове

Настоящото становище е изготвено в качеството ми на член на научното жури по конкурс за доцент – заповед на Ректора № РД 38-6/09.01.2020.

Оценка на научните трудове на кандидата

1. Съответствие с минималните национални изисквания и допълнителните изисквания на СУ „Климент Охридски“

Настоящото становище е изготвено въз основа на документи, постъпили по конкурс, обявен в Държавен вестник, бр. 93 от 26 ноември 2019 г. и на интернет страницата на СУ „Св. Кл. Охридски“. Представените по конкурса документи съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ приет с решение на Академичния съвет на 31 октомври 2018 г., изменен и допълнен с решения на Академичния съвет от 25 септември 2019 г. и 30 октомври 2019 г.

Кандидатът Любка Кръстева Алексиева има научна степен „доктор“, присъдена ѝ със защита на дисертацията ѝ „Дидактически възможности на образователния софтуер в обучението по математика“ през 2014 г. по направление 1.3. Педагогика на обучението

по...(Методика на обучението по математика в началното училище). Тя е предложила като хабилитационен монографичен труд, който не повтаря представения труд за придобиване на образователната и научна степен "доктор".

С изложените за конкурса публикации и цитати гл. ас. д-р Любка Кръстева Алексиева, покрива минималните национални изисквания за заемане на длъжност „доцент“ в областта на висше образование 1. Педагогически науки, направление 1.3. Педагогика на обучението по математика и информационни технологии с общо 650,16 точки при необходими 400 точки. Справката е попълнена изчерпателно и предоставя необходимата информация. Спазени са изискванията на задължителното библиографско описание на публикациите и цитиранията.

2. Изследователска дейност и научни постижения

Главен асистент д-р Любка Алексиева кандидатства за заемането на академичната длъжност „доцент“ с научна продукция, включваща общо 20 заглавия, от които :

1 хабилитационен труд – научна монография;

1 публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор";

10 статии, публикувани в международни реферирани и индексирани в световно известни бази данни научни списания;

6 статии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране в България;

2 студии, публикувани в редактирани колективни токове.

От 20-те публикации, представени за конкурса, кандидатката има 7 самостоятелни публикации, като в три от останалите тя е първи автор.

През 5-годишния период след избора си за главен асистент, д-р Любка Алексиева е продължила систематично своята изследователската работа, като представените публикации очертават ясно нейните научни търсения и интереси в областта дидактико-методическите технологии в обучението по математика и информационни технологии, както и в областта на дистанционното обучение. Постепенно включва и нови теми в изследователската си област, с което показва широтата на научните си интереси.

Представеният монографичен труд на гл. ас. д-р Любка Алексиева „Електронни ресурси в обучението в началните класове“ (ISBN 978-954-320-664-3) е с обем от 184

страници, с библиография, съдържаща български и чужди източници на английски език, Рецензиран е от двама научни рецензенти. Както хабилитационният, така и дисертационният труд на гл. ас. д-р Алексиева свидетелстват за последователност на научния ѝ интерес към проблемите на обучението по математика и информационни технологии.

Представената монография е структурирана в увод и две части: Част I. Теоретична основа на изследването и Част II. Изследване на нагласите, опита и компетентностите на началните учители за работа с електронни ресурси. Първата част съдържа три глави, а втората част – две глави. В края на книгата са формулирани съответните заключения. В Увода е обоснована и мотивирана актуалността на темата. Формулирани са изследователските въпроси, насочени към електронните ресурси и готовността на началните учители за работа с електронни ресурси. Първата част на книгата е посветена на теоретичното изясняване на въпроса за електронните ресурси. В първата глава са изведени същност и определение на електронните ресурси. Приведени са виждания на редица чуждестранни изследователи по темата за електронните ресурси. Изяснява се, че в изследването терминът електронен ресурс ще се използва като синоним на дигитален ресурс. В същата глава (параграф 1.1) се изяснява съдържанието на понятието обучителен ресурс. Авторката извежда определение за електронни ресурси, което използва по-нататък в труда си. В параграф 1.2 от първата глава са изведени и предимствата и недостатъците при използването на електронни ресурси. В параграф 1.3 авторката представя подходи към класифицирането на електронните ресурси като демонстрира лично критично мнение относно някои от включените в класификациите показатели. Приведени са редица класификации на базата на различни критерии като авторката предлага класификация на електронните ресурси според образователната степен в България. За база на разработената богата класификация на електронните ресурси авторката взема таксономията Блум – 1956 г. (актуализирана от Андерсън и Кратуол 2001. Отделено е място и на т.н. Модел SAMR (заместване, добавяне, модифициране, предефиниране) на Рубен Пуентедура (2013) като основен подход за класификация на електронните ресурси и инструмент за оценка на качеството им. Класификацията е на база начин на интегриране на електронните ресурси в обучението. Авторката и тук демонстрира собствена гледна точка като посочва възможностите и спецификите на приложение на модела SAMR в българското училище и конкретно в началния етап. В параграфа е цитирано и анализирано изследване на различните типове

електронни ресурси в българското училище (Терзиева, Годорова, Кадемова-Кацарова, 2016 г.) според технологията с която се разработват различните видове електронни ресурси. В края на този параграф от първа глава Алексиева представя избраната от нея класификация на електронните ресурси в началното училище за нуждите на емпиричното ѝ изследване. На извеждането на критерии за качество на електронните ресурси е посветена последната т. 1.4 на глава Първа. Отправна точка са изискванията на Европейския парламент, научни изследвания като това на Пейчева-Форсайт от 2012 г., Тодоров (2004 г.), Тужаров (2009 г.). Като активен участник в създаването на Стандарти за качество на електронните учебни ресурси на Центъра за дистанционно обучение на Софийския университет, авторката демонстрира отлично познаване на различни чуждестранни стандарти за качество на образователни ресурси. Последователно са представени: стандартите за визуален дизайн, стандартите за педагогически дизайн и стандартите за оценяване. Те служат за основа на разработените от авторката адаптирани критерии за качество на електронните ресурси за обучение в началното училище. Така в края на първа глава логично се достига до извеждането на авторската класификация на критериите за оценка на електронни ресурси за използване в началния етап на основната образователна степен.

Втора глава е посветена на електронните ресурси за обучението в началния етап на образование. В параграф 2.1 са разгледани различни практики при използването на електронните ресурси в страни от Европейския съюз и извън Европейския съюз. Специално място в този параграф е отделено на българската „Стратегия за ефективно прилагане на информационни и комуникационни технологии в образованието и науката“ (2014-2020) на Министерския съвет от 2014 г. Тук авторката прави критичен анализ на реалното състояние на приложението на Стратегията към момента. Относно практиките по използване на електронни ресурси у нас са очертани три типа практики и е направено заключение, че липсват научни изследвания и публикации по отношение практиките на българските начални учители по използване на електронни ресурси (според типологиите им: според образователните цели и според конкретното учебно съдържание). С това се обуславя приносния характер и значението на хабилитационния труд. Параграф 2.2 от втора глава е посветена на изясняване спецификите на използване на електронните ресурси в частност в обучението по математика като фокусът е върху електронните ресурси, а не върху хардуерните им компоненти. Става ясно ограниченото разработване в научни изследвания на този проблем (Алексиева, Душков, Йовкова, Чехларова,

Костадинова и Колева, Мустакли). Изяснява се използването на различни образователни софтуери, мултимедийни презентации и приложения за създаване на ресурси. Цитирани са резултати от изследвания, свързани с мултимедийното обучение по математика на чуждестранни и български автори.

Трета глава е посветена на компетентностите на учителите за работа с електронни ресурси като се стъпва на Европейската рамка за дигиталната компетентност на учителите (2017 г.). Авторката фокусира своето изследване в полето на педагогическите компетентности на учителите, които са конкретизирани в три отделни компетентности: 1) за избор на дигитални ресурси, 2) за създаване и модифициране на дигитални ресурси и 3) за управление, осигуряване на защита и споделяне на дигитални ресурси. От анализа на редица източници авторката достига до разбирането, че моделът ще бъде обвързан с проучване компетентностите на начални учители в два аспекта: ефективно използване и модифициране и създаване на електронни ресурси. Същевременно компетентностите на учителите за работа с електронни ресурси се изследват в два плана: свързаните с педагогическата подготовка на учителите и свързаните с дигиталната им грамотност. Авторският компетентностен модел за работа с електронни ресурси е представен детайлно в монографията. Той включва двете основни групи изследвани компетентности (за ефективен избор и използване на електронни ресурси и за модифициране и създаване на електронни ресурси) заедно с техните дефиниции, проявленията им и пътищата им за придобиване (формален и неформален). Критериите за оценяване на компетентностите на начални учители по този модел са обобщено представени от Алексиева в таблица като е използвана петстепенна скала за оценяване степента на изпълнение на всеки критерий. В края на глава Трета е анализирана и академичната подготовка на бъдещите начални учители за работа с електронни ресурси, към която авторката има значително и пряко участие като преподавател (лектор и асистиращ) в специализирани задължителни и избираеми университетски курсове.

В част Втора на хабилитационния труд е представено проучването на нагласите, практиките и компетентностите на начални учители за работа с електронни ресурси. В методологичната рамка на емпиричното изследване (четвърта глава) са формулирани пет изследователски въпроса, на които авторката е посветила емпиричното си изследване – анкетно проучване на нагласите, практиките и компетентностите на действащи начални учители за работа с електронни ресурси в обучението по математика. На базата на тези

изследователски въпроси е формулирана и целта на изследването. Целта е триаспектна, но ясно и конкретно дефинирана. Същата е декомпозирана в пет изследователски задачи, които са релевантни на формулираната от Алексиева цел. Методът на изследването е анкетно проучване като анкетната карта е разработена на базата на направеното в глава първа теоретично проучване. Проучването е проведено с 452 действащи начални учители от столицата, голям град, малък град и село в началото на учебната 2018/2019 година. Използвана е онлайн анкета с помощта на приложението Survey Monkey. В пета глава на труда последователно са представени и анализирани резултатите при анкетното изследване. Всички приведени резултати са анализирани с вещина, компетентно коментирани и обосновани от авторката. Свободните отговори са категоризирани и групирани с помощта на контент-анализ и също са детайлно анализирани. Може категорично да се твърди, че получените от авторката изследователски резултати са научно значими.

Относно параграф „Заключения“ може да се каже, че направените в последната част от труда изводи и препоръки са истинни и напълно съответни на проведеното теоретично и емпирично проучване. Те са от значение за науката и практиката (в частност – квалификацията и университетската подготовка на съвременните начални учители). Заслужава да се отбележи, че трудът на гл. ас. д-р Любка Алексиева няма аналог сред съвременните научни изследвания у нас и е с подчертан приносен характер.

Представените от гл. ас. д-р Любка Алексиева останали научни трудове са нови, актуални и посветени на важни въпроси на методиката на математиката и информационните технологии, а именно: интегрирането на информационните и комуникационните технологии в съвременния учебен процес.

Посочените от Л. Алексиева приноси на научните трудове, представени за конкурса са реални, адекватни на научните изследвания и постижения на авторката и дават достатъчно основание за положителен вот по кандидатурата ѝ за доцент.

Представените от кандидатката научни трудове не повтарят такива от предишни процедури за придобиване на научно звание и академична длъжност.

Няма доказано по законоустановения ред плагиатство в представените по конкурса научни трудове.

Кандидатката има необходимия брой цитирания, както в реферирани и индексирани издания (3), така и в нереперирани издания (13), с което отговаря на

минималните национални изисквания.

3. Учебна и преподавателска дейност

Както е видно от приложение № 15 от документите по конкурса, кандидатката гл. ас. д-р Любка Алексиева отговаря напълно на изискванията за преподавателска дейност. Тя е титуляр на лекционни курсове и участва в екип в курсове в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ в педагогически специалности. Автор е на учебни програми и активно участва в актуализиране и модернизиране на своите учебни програми. Има значително и пряко участие в практическото обучение на бъдещи учители в областта на тематиката на конкурса. От 2010 г. Алексиева е хоноруван преподавател във ФНОИ, СУ в практическите упражнения по дидактика на математиката, от 2011 е асистент, а от 2015 главен асистент по направление 1.3. Педагогика на обучението по математика и информационни технологии в същия факултет. Водила е, и към момента води разнообразни дисциплини в областта на професионалното направление на конкурса, включително лекции по дидактика на математиката в началните класове, лекции по информационни технологии в образованието, лекции по съвременни мултимедийни технологии, и упражнения по същите дисциплини, както и по дидактика на информационните технологии в началните класове в различни магистърски и бакалавърски програми на ФНОИ, СУ. От три години води курс и в първата акредитирана програма в дистанционна форма на обучение „Информационни и комуникационни технологии в образованието“ на Факултета по педагогика, СУ.

Трябва да се отбележи сериозната научно-изследователска активност на кандидатката, която ежегодно участва в редица национални и международни научни проекти, като например няколко европейски проекта с приложна насоченост, чиито резултати и иновации тя прилага в обучението на студентите.

4. Данни за кандидата

Гл. ас. д-р Любка Кръстева Алексиева е завършила бакалавърската програма „Начална училищна педагогика с чужд език“ през 2006 г., а две години по-късно – през 2008 г. и магистърска програма „Информационни технологии в началното училище“ във ФНОИ, СУ. През 2014 г. тя придобива образователната и научна степен „доктор“ по направление 1.3 Педагогика на обучението по математика в началните класове. От 2010 до момента гл. ас. д-р Алексиева е преподавател и дизайнер на онлайн съдържание в повече от 10 различни дисциплини, които се водят в няколко специалности на

Факултета по науки за образованието и изкуствата на „Софийски университет „Св. Кл. Охридски“. От 2017 г. тя преподава в един от курсовете на първата акредитирана програма в дистанционна форма на обучение в СУ „Св. Климент Охридски“ на Факултета по педагогика. От 2015 година гл. ас. д-р Любка Алексиева е експерт и технически сътрудник към Центъра за дистанционно обучение (ЦДО) на Софийския университет.

5. Лични впечатления от кандидата

Познавам Любка Алексиева още от периода на следването ѝ в бакалавърска степен във ФНПП (сега ФНОИ). Със своите качества и задълбоченост тя се отличаваше много ярко сред студентите – бакалаври, а след това и в магистърската програма. В състава на катедра „Начална училищна педагогика“ още като асистент Л. Алексиева направи силно впечатление със своята активност, инициативност и отговорност при изпълнение на академичните и организационните задачи. Като членове на един преподавателски екип с гл. ас. д-р Любка Алексиева работим вече 10 години и съм свидетел на нейното професионално израстване като самостоятелен млад учен с оригинални идеи и специфични умения за научно-изследователска работа. Безспорната ѝ експертиза в областта на нейното професионално направление ѝ дава възможност да довежда своите служебни и професионални цели докрай.

6. Заключение

Кариерният профил, учебно-методическата и преподавателска дейност, както и научните постижения и приноси на гл. ас. д-р Любка Алексиева отговарят напълно на задължителните условия и наукометрични критерии за академичната длъжност „доцент“. Въз основа на показаните високите научни постижения и значимостта на трудовете ѝ, давам положителна оценка за кандидатурата на гл. ас. д-р Любка Кръстева Алексиева в обявения конкурс и предлагам да бъде избрана на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по математика и информационни технологии в началното училище.

17.02.2020 г.

доц. д-р Габриела Кирова